

Közepesre osztályozták a betegek a tájékoztatást

Mindössze az ortopédiai betegek harmada gondolja úgy, hogy értékelhető információkat kapott orvosától

Alig kapnak megfelelő tájékoztatást a protézisműtétre váró betegek, pedig az igény hatalmas lenne a mindenre kiterjedő, érdemi betegtájékoztatásra – állapította meg az ETOSZ által, a közelmúltban, protézis beültetésre váró betegek körében végzett felmérés. Mindez annak fényében sajnálatos, hogy idő lenne a megfelelő tájékoztatásra, hiszen a betegek fele fél évnél is többet kényszerül várakozni, amíg műtété sorra kerül.

Az elmúlt időszakban az egészségpolitikai célkitűzésekkel összhangban az ortopéd szakorvosok erőn felül teljesítve vettek részt az ortopédiai várólisták ledolgozásában: sokszor külön délutáni-esti műszakokat vállaltak az egyes intézményekben, hogy növelni tudják a protézisműtétek számát, csökkentve ezáltal is a várakozási időket. Mindezt néha igen mostoha körülmények között, hiszen az intézmények állandósuló létszámhiánnyal küzdenek: akadozik az aneszteziológiai háttér, a nővérek és orvosok hiánya már sokszor az ellátásszervezést akadályozza, ami jelentősen megnehezíti az elvárt teljesítmény növelését. Sőt, a várólisták csökkentésére irányuló programok kétségtelen pozitívumai ellenére a meglévő és túlterhelt személyzetre rónak már-már elviselhetetlen többletterheket. Ilyen helyzetben sajnos törvényszerűen egyre kevesebb idő jut a betegek mindenre kiterjedő tájékoztatására.

Az Egészségügyi Technológia és Orvostechnikai Szállítók Egyesülete (ETOSZ) Sebészeti Szekciója éppen ezért kíván a lehetőségére álló eszközökkel segítséget nyújtani az érintett betegek és az egészségügyi szakemberek részére egyaránt: fő támogatóként és aktív szakmai közreműködőként vett részt az idén már második alkalommal megrendezésre kerülő Országos Csípő- és Térdprotézis Rendezvényen.

A 2015. február 28-án megrendezett II. Országos Csípő és Térdprotézis Rendezvény egyedülálló a maga nemében, hiszen mintegy félezer (!) protézisműtétre váró beteg részvételével az egyetlen olyan rendezvény, ahol a betegek közvetlenül az ortopédiai szakma legelismertebb szaktekintélyeitől kaphatnak információkat az előttük álló műtéttel, a beültetett protézissel való együttéléssel kapcsolatban. A kiemelkedő érdeklődés jól mutatja, hogy az érintett betegek közvetlenül is keresik az őket érintő beavatkozással kapcsolatos megbízható információkat.

Az egyedülálló alkalmat kihasználva, az ETOSZ a rendezvényen anonim, kérdőíves felmérést végzett a résztvevők körében, azt vizsgáló, hogy milyen tájékozottak a protézisműtéttel közvetlenül érintett betegek. A felmérés így korábban ismeretlen kérdésekben is pontos képet festhet a betegek tájékozottságáról és kapcsolódó elvárásairól. Az eredmények – sajnos negatív előjellel – néhol megdöbbenésre adnak okot.

A felmérés során egyértelművé vált ugyanis, hogy a beavatkozás előtt álló betegek körében az információéhség és az általuk elérhető, megbízható felvilágosítás fordított arányban állnak egymással: **kifejezetten nagy igényük lenne a pontos tájékoztatásra, ugyanakkor az ellátórendszerben jelenleg ezt gyakorlatilag alig kapják meg.**

A részletek tekintetében néhol kifejezetten aggasztó kép körvonalazódott a felmérés eredményeként

1. A megkérdezett **betegek fele fél évnél többet kénytelen várni a beavatkozásig**, azzal, hogy a megkérdezettek **30%-a 12 hónapnál is többet tölt a várólistán.**
2. Elvben jó hír, hogy csupán a betegek 7%-a jelezte azt, hogy egyáltalán nem tájékozódott a műtéttel kapcsolatosan, de azok, akik tájékozódni szerettek volna, **többségében NEM az egészségügyi szakemberektől kapták meg a szükséges információkat, hanem egyéb, bizonytalan forrásból, így rokonoktól, ismerősöktől, az interneten vagy egyéb más módon kényszerültek informálódni.** Mindössze a betegek harmada kapott megfelelőnek tartott tájékoztatást orvosától. A tájékoztatás elégtelenségével kapcsolatosan külön aggodalomra ad okot, hogy azon betegek, akik egyáltalán orvoshoz

fordulnak kérdéseikkel, majdnem fele (48%) kénytelen volt több orvost is felkeresni a korábban elégtelen tájékoztatás miatt.

3. Nem véletlenül keresik azonban a betegek a megfelelő szakembert akár extra erőfeszítések árán is, hiszen prioritási listájukon **az előttük álló beavatkozással kapcsolatosan a legfontosabb az orvos személye: a válaszadók 48% helyezte az orvos személyét az első helyre a fontossági sorrendben.** Érdekes azonban, hogy e tekintetben a beavatkozásokhoz kapcsolódó költségek a legkevésbé számítanak: a megkérdezett betegek mindössze 5%-a (!) jelölte meg egyáltalán szempontként a pénzügyi kérdéseket.
4. A kezelőorvosoktól kapott tájékoztatásról, annak részleteiről **lesújtó véleménnyel vannak a betegek,** a következők szerint:
  - A betegek a kezelőorvosoktól kapott tájékoztatást közepesre értékelték: az 1-től 10-ig tartó értékelés (ahol 1 a legrosszabb, 10 a legjobb értékelés) mediánja 5, és súlyozott átlaga is csak 5,8.
  - Ha részletezzük ezt az értéket, még rosszabb képet kapunk. **A betegek 58%-a ugyanis egyáltalán nem kapott tájékoztatást a beültetendő protézisről** (további 6%-uk ennél ugyan enyhébben fogalmazott, amikor azt jelölte meg válaszában, hogy nem emlékszik a tájékoztatásra, amit azonban nyugodtan vehetünk elégtelen tájékoztatásnak).
  - A tájékozottság fontosságát jól mutatja, hogy a betegek **82%-a alapvető elvárásként fogalmazta meg a részletesebb tájékoztatásra irányuló igényét.**
  - Megdöbbentő, de a betegeknek **csupán 43%-a kap tájékoztatást a beültetendő protézis típusáról, miközben 90%-uk szerint alapvető fontosságú lenne e kérdésben a tájékoztatás.**
  - Azon betegek, akik egyáltalán kaptak tájékoztatást a kezelőorvosuktól, **több mint fele (51%) nem kapott tájékoztatást a protézis kihordási idejéről, miközben a megkérdezettek 94% (!) számára** – érthető okokból – **ez a kérdés esszenciális.**
  - Még negatívabb képet fest a felmérés a műtétet követő **újraoperáció (ún. revíziós műtét)** szükségességének kérdésében. A betegek **több mint kétharmada (68%) nem kap semmilyen tájékoztatást a majdani újraoperálás lehetőségéről, pedig az elvárások itt is nagyon magasak lennének: a betegek 92%-a számára ez az információ is elengedhetetlen lenne.**
  - A revíziós műtétig hátralévő idő kapcsán tehát nagyon szűk körben kapnak tájékoztatást a betegek. Ha ez még nem lenne önmagban is elég problémás, akkor a diffúz tájékoztatás mindenképpen az: a betegeknek nyújtott tájékoztatás alapján **13%-ban 7 évnél rövidebb időn belülre, 20%-uk esetében 7 és 10 év, 30%-uk esetében 10 és 15 év közé, míg 37%-uk esetében 15 évnél távolabbi időre teszi kezelőorvosuk a majdani revíziós műtét idejét.**
  - A megkérdezett **betegek 93%-a nem kapott tájékoztatást kezelőorvosától a műtétig hátralévő időben fennálló kockázatokról,** így arról sem, ezek hogyan kerülhetők el, és hogyan készülhet fel optimálisan a műtétre.
  - Bár a betegek döntő többsége számára nem mellékes szempont a beültetendő protézis típusa és minősége, erre vonatkozóan gyakorlatilag nem kapnak érdemi tájékoztatást, **és az orvosok csupán 14%-a ajánl fel egyáltalán választási lehetőséget a különböző protézisek között.**
5. A megkérdezett betegek minden kétségük ellenére is rendkívül pontosan látják a terápia összetettségét: **77%-uk szerint a protézis minősége, az orvos szakértelme és az utókezelés azonos fontosságú, így mindegyikre azonos hangsúlyt kellene fektetni.**
6. Az előzetesen várt eredményekkel szemben a betegek érzékenysége a beavatkozásokkal kapcsolatos költségek tekintetében alacsonyabb: **a megkérdezett betegek mindössze 5%-a (!) jelölte meg fő szempontként a pénzügyi kérdéseket.** Sőt, a betegek jelentős része akár áldozna is a minőségi implantátumokra: arra a kérdésre, hogy „Elfogadná-e, ha Magyarországon az érintett betegeknek lehetősége lenne az átlagosnál jobb protézis választására, még akkor is, ha a felárat meg kellene téríteni ehhez?” a következő válaszok születtek:
  - **60%-uk szívesen áldozna arra, hogy jobb minőségű protézist kaphasson**
  - **15%-uk akként válaszolt, hogy ő maga ugyan valószínűleg nem engedhetné ezt meg, de nem bánná, ha ez a lehetőség adott lenne, hiszen így legalább az hozzáférne a legjobb minőségű protézisekhez, aki megengedheti magának**
  - **Pusztán negyedük vetette el a választás lehetőségét:** 14% szerint mindenkinek ugyanazt a protézist kellene adni, 11% véleménye szerint a betegek úgy sem tudnák kifizetni.

7. Az ortopédiai műtétek esetén az állami ellátórendszer elfogadottsága átlagon felüli ugyan, de még így is **csak a betegek 61%-a zárta ki annak lehetőségét, hogy magánszolgáltatóhoz fordulna.**
- A magánszolgáltató potenciális felkeresésének motivációi (~"Milyen céllal fordulna magán-egészségügyi szolgáltatóhoz?") közül kiemelendő, hogy ebben **30%-os súlyt képvisel a minőségi, magas színvonalú protézisek felhasználása, illetve további 37%-ot a legmodernebb műtéti megoldások alkalmazása.**
  - A magánszolgáltatónál vállalhatónak tartott költségek megoszlása a következő

Ha magán-egészségügyi szolgáltatóhoz fordulna, mennyit szánna a beavatkozásra?"	
Kevesebb, mint 100.000 Ft-ot	45%
100.000 és 500.000 Ft közötti összeget	35%
500.000 és 1.000.000 Ft közötti összeget	15%
Több mint 1.000.000 Ft-ot	5%

8. A megkérdezett betegek saját tapasztalatai alapján az alábbi következtetéseket vonták le a protézisműtetre való felkészülés tekintetében

Protézisműtét előtt álló ismerősét mire figyelmeztetné?	
Az orvosválasztásra koncentráljon	33%
A kórházválasztásra koncentráljon	21%
Tájékozódjon a protézisekről	22%
Tájékozódjon a műtétet elkerülő lehetőségekről	22%
Forduljon inkább magánkórházhoz	1%
Egyéb	1%

A felmérésből levonható általános következtetéseket az alábbiakban lehet összefoglalni:

- A.** A betegek számára a részletes, mindenre kiterjedő tájékoztatás kiemelt jelentőséggel bír. Jelenleg – a kezelőorvostól kapott elégtelen információk következtében – **a betegek kénytelek alternatív és megkérdőjelezhető forrásokból (ismerősök elmondása, internet stb.) kielégíteni információs igényeiket.**
- B.** Korábban nem rendelkezünk olyan adatokkal, ami a betegek preferenciáit is számba veszi. A mostani felmérésből azonban kiderült, hogy **az érintett betegek számára kiemelt jelentőséggel bírnak azon kérdések is** (például a kihordási idő, a protézis típusa és minősége stb.) **melyekre vonatkozóan azonban alig kapnak tájékoztatást.**
- C.** A betegek között támogatott az az elképzelés, hogy **akár kiegészítő díjazás ellenében, de lehetőségük legyen magasabb minőségű implantátumokat választani.**
- D.** Eddig általánosnak tartott vélemény volt, hogy a protézisműtét, miután definitív módon kezel egy problémát, a betegek folyamatos – akár utólagos – edukációjával nem kell foglalkozni. A **rendezvényen résztvevő betegek mintegy ötöde már túlesett valamilyen beavatkozáson, és már a revíziós műtétjére készül (azaz hiába esetek át már egy teljes műtéti folyamaton), mégis számos kérdésük merül fel a mindennapi életvitelükkel, a protézisekkel és általában a beavatkozással kapcsolatban.**